

Generál Míka: S letouny F-35 získáme úplně jiné možnosti

novinky.cz/clanek/domaci-general-mika-s-letouny-f-35-ziskame-uplne-jine-moznosti-40432249

Oldřich Danda

Víc než patnáct let armáda létá s gripeny. Byl jste jejich pilotem a velitelem čáslavské základny. Jaké jsou se švédskými stroji čtvrté generace zkušenosti?

Zkušenosti jsou veskrze pozitivní. Ale v roce 2005 si Česko gripeny pronajalo pro zajištění ochrany vzdušného prostoru v mírových podmínkách. V té době nebyl svět tak rozdělen a globálně nesoupeřil a také jsme žili v naději, že se konflikt k Evropě dlouho ani nepřiblíží.

Proč kupovat americké F-35, když jsou piloti na gripeny zvyklí, i je pro ně uzpůsobené letiště a veškerá infrastruktura?

Gripeny užíváme už sedmnáct let a my teď řešíme, čím budeme chránit náš vzdušný prostor po roce 2030.

Ve vojenské analýze, která byla součástí armádního doporučení vládě, jsme dospěli k závěru, že letouny čtvrté a čtyřapůlté generace už po roce 2040 nebudou schopny pokrýt všechny národní i alianční

úkoly.

F-35 se zdrží, obrana chce gripeny až do roku 2035

Domácí

V čem?

Letouny páté generace jsou koncipovány jako takzvané sensor fusion, tedy létající počítačová střediska, která mají od starších generací diametrálně odlišnou výpočetní kapacitu.

Tento stroj navíc má všechny zbraňové systémy i senzory na palubě, díky čemuž má zcela čistý povrch a je hůř viditelný radary díky technologii stealth. Také díky větším nádržím ukrytým uvnitř vydrží mnohem déle ve vzduchu, okolo dvou hodin. U gripeny je to méně než hodina.

U letounů čtvrté generace musíte používat přídavné nádrže a další senzory zavěšené pod křídly, což snižuje kapacitu nesených zbraní a zvyšuje odrazovou plochu, kterou vidí radar. Gripen je relativně malé letadlo proti dvoumotorovým strojům jako F-15, F-18 nebo Eurofighter, ale i tak je vidět z docela velké vzdálenosti, zvláště když je podvěšený výzbrojí nebo nádržemi.

V čem se liší letoun páté a čtvrté generace?

Někteří říkají, že jenom v technologii stealth. Ale toto „jenom“ zvyšuje ve válečném konfliktu šance na přežití posádky i lidem, které letouny chrání na zemi. Teda pokud protivník nemá stejně dobře vybudovaný systém páté generace. A my dobře víme, když to řeknu zcela otevřeně, že Rusko systém letectva založený na letounech páté generace dlouho mít nebude.

Stealth vlastnost je velice důležitá. Ve všech simulovaných nábvicích bojové činnosti mezi letouny čtvrté a páté generace byl poměr vítězství 20:1 ve prospěch té páté. Stroj čtvrté generace byl ve většině případů sestřelen – samozřejmě simulovaně –, aniž by věděl, že proti němu letí letoun páté generace, který je díky technologii stealth mnohem méně vidět.

Za druhé mají letouny F-35, které jsou kvůli tomu bachratější, v sobě mnohem výkonnější výpočetní kapacitu. Prototyp gripenu vzlétl v roce 1989, prototyp F-35 v roce 2006 a je mezi nimi skoro dvacet let vývoje, a to je znát.

Americké letectvo tajně vyzkoušelo vypuštění neviditelné střely z neviditelného letadla

---

Amerika

Švédové ale Česku neformálně nabízeli nejmodernější verzi E, ta podle vás ty parametry nesplňuje?

Nemůže splnit, protože má starší štíhlý trup, stejně jako ostatní letouny čtvrté generace F-15, F-16 nebo Eurofighter, a nemá prostor, kam ty senzory a počítače umístit. Letouny čtyřapůlté generace tyto senzory samozřejmě mohou nést, ale musíte je dokoupit a podvěsit pod křídla, čímž se zvětší jejich plocha pro zachycení radarem.

Ale i vývoj radarů jde dopředu a dokážou už mnohem lépe zachytit i dosud neviditelné letouny.

Takový argument zatím neuspěje. Byť ve vojenství platí, že jedna technologie překonává druhou, ale pořád technologie stealth má vlastnosti, které současné radary těžko překonávají. V porovnání jsme došli k závěru, že od roku 2040 všechny vojenské požadavky splňuje pouze letoun páté generace.

Putin nechtěl expanzi NATO, teď mu na finské hranici poprvé létá americký průzkumný letoun

---

Zahraniční

To je pro výběr dost hendikepující, když do kategorie letounu páté generace patří pouze F-35 a F-22 Raptor, kterou navíc Američané vůbec neprodávají.

Samozřejmě by bylo pro nás příznivější, kdybychom si mohli vybrat ze tří strojů. Ale v západní hemisféře je v páté generaci pouze F-35. Ale na druhou stranu, když se na to podíváte se strategickým nadhledem, tak v roce 2035 – kdy dosáhneme, pokud česká vláda rozhodne koupit F-35, plných operačních schopností – v Evropě bude 611 letounů evropských uživatelů plus letouny USA, které v Evropě operují.

A když si položíme otázku, co víc odstraší potenciálního nepřítele? Je to směsice různých letounů čtvrté a čtyřapůlté generace, která je rovnocenná s tím, co má nyní Rusko, jako je Su-35? Nebo je to odstrašující potenciál jednotné megaflotily letounů F-35? Myslím, že je to jasné.

Ale zároveň je to slabina. Není neobvyklé, že se přijde na systémovou chybu a všechna letadla musí být uzemněna. Čím pak Česko bude hlídat prostor? Nebylo by rozumné mít víc druhů stíhaček?

Nedokážu si představit, že by ta stíhačka měla takovou systémovou závadu, aby byla uzemněna celá flotila. Teď byl problém s motorem u námořní verze F-35, předtím byly potíže s pyropatronami na katapultování. Ano, musela se zkontrolovat celá flotila a na chvíli se musela uzemnit, ale teď jsme v mírovém stavu. V době válečného

konfliktu to nebude mít žádný vliv. Ani si nedokážu představit, že by protivník pomocí hackerů dokázal uzemnit všechny letouny, tak náchylné to určitě není.

Čína a Rusko předvádějí svaly. Jejich bombardéry a stíhačky oblétały vzdušný prostor Jižní Koreje

---

Zahraniční

Mají Rusové nebo Číňané letouny páté generace?

Číňané jsou v tomto dál než Rusové a říkají, že letoun páté generace vyvíjejí. Ale zaostávají, protože ve vývoji ve vojenském letectví za Spojenými státy zaostává i Evropa. Po druhé světové válce si Rusové i Číňané pomáhali reverzním inženýrstvím a pak všechny ty stroje v jedné generaci vypadaly podobně.

Ale nezáleží jen na tvaru, ale i na preciznosti zpracování a dokonalosti spojů. Protože letoun s technologií stealth musí být naprosto hladký a nesmí mít výstupky, které odrážejí radarové vlny, musí mít speciální nástřik a také stínění motorů. Když se ale podíváte na čínské i ruské stíhačky, tak na první pohled vidíte, že jejich povrch není ideální. Stejně tak motory nesplňují všechny požadavky. I v technologiích výpočetní techniky a senzorů je USA o parník dál.

F-35 je útočné letadlo, které se umí snáz dostat do týlu nepřítele. Česko má ale strategii postavenou na obraně. K čemu bude útočný stroj?

Kdybychom měli 24 gripenů, jak se původně počítalo, tak bychom zcela seriózně nabízeli jeden roj pro potřeby Aliance a možná bychom se účastnili i konfliktu v Libyi nebo v Iráku proti Islámskému státu. To, že NATO má útočný letoun, který dokáže proniknout za obrannou linii protivníka, neznamená, že na něj zaútočíme. Tady jde o odstrašující potenciál, kdy protivník ví, že když na nás zaútočí, tak mu jeho systémy dokážeme zničit na jeho území.

Musíme si klást otázku, jak drahá a účinná je obrana jen na vlastním území. Pokud by šlo o útok letadel, tak bychom to určitě zvládli. Ale co bychom dělali v případě, co se teď děje na Ukrajině, kdy se ruské letectvo bojí překročit hranice kvůli silné protivzdušné obraně a ostřeluje Ukrajinu raketami z letadel ze svého území? Taky bychom se báli překročit hranice a nezničili jim letectvo? To by bylo špatné.

Navíc si musíme uvědomit, jak drahá je protiraketová obrana. Díky letounu F-35 bude Aliance schopna proniknout nad území nepřítele a zničit jeho rakety na zemi, aniž by byly vystřeleny na naše území.

Balistické rakety se ničí až v konečné fázi a jejich trosky by dopadaly na naše území. A navíc ten letoun páté generace díky svým vlastnostem mnohem lépe ochrání naše piloty. Je přece výhodnější mít lepší éro než nepřítel a vítězit 20:1 než 1:1.

Americké firmy mohou Česku prodat techniku pro modernizaci armádních letadel

---

Amerika

Ve válce na Ukrajině ani jedna strana moc letectvo neužívá, protože obě strany mají silnou protiletdeckou obranu. Nebylo by lepší investovat do pořádné protivzdušné obrany než do letadel?

Částečně máte pravdu. Ale systém protivzdušné obrany proti balistickým a mezikontinentálním střelám, které má ve výzbroji Rusko, je neskutečně drahý. Kdybychom chtěli nějaký protiletadlový deštník, tak máme odhady, že bychom se dostali na dvakrát až třikrát vyšší sumu, než kolik bychom dali za letouny. Na protiraketový deštník bychom jako ČR neměli a musíme ho vytvořit v rámci celé Aliance.

Na konfliktu na Ukrajině se projevují slabiny letounů čtvrté generace. Kdyby měli Rusové flotilu strojů páté generace, tak by je použili, protože by díky nim silnou protivzdušnou obranu překonali.

Na Ukrajině se spíš používají drony. Neukazuje se, že v blízké budoucnosti se budou používat jen bezpilotní letouny, kdy pilot sedí v bezpečí, a že stíhačky jsou za zenitem? Neměli bychom se spíše soustředit tímto směrem?

Asi to tam směřuje, ale stále pokud chceme dosáhnout kinetického účinku – tedy kolik stroje unesou zbraní –, jaké má stíhací letectvo, tak bychom museli mít velice výkonný nosič, ale takový tu ještě není. Jde to tím směrem, ale počítá se, že i letouny šesté generace budou stále pilotovány. Je ale také možné, že F-35 bude poslední letoun s pilotem. Uvidíme. Ale dnes tam ještě nejsme.

Na Ukrajině vidíme např. turecké bayraktary. Mohli jsme vidět, jak ruský suchoj poškodil americký velký bezpilotní letoun Reaper nad Černým mořem. To je „kachna“ sedící ve vzduchu. Je to výborný prostředek do asymetrického konfliktu, jaký byl v Afghánistánu, ale v konfliktu vysoké intenzity s nepřítelem, který má dobrou protivzdušnou obranu, se nehodí, protože ho snadno sestřelí.

Konflikt na Ukrajině naopak ukázal, že je dobrá miniaturizace, aby nikdo ten dron neslyšel, neviděl, aby šel špatně sestřelit a mohl získávat informace. Ale stále nikdo nemá stroje, které by měly vlastnosti jako taktické letectvo, které dokáže donést municí a precizně zasáhnout cíl na vzdálenost 500 kilometrů a dál. Zatím nikdo nedokáže stíhací letectvo nahradit. Konflikt na Ukrajině zamrzl pouze na pozemní opotřebovací válku právě proto, že hned na začátku došlo k eliminaci vzdušné síly.

Kyjev se stal terčem náletu

Válka na Ukrajině

Všichni se shodnou, že F-35 je nejmodernější a nejvyspělejší stroj. Otázkou je cena a přiměřenost k velikosti české armády. Je takto drahý stroj pro ni nezbytný?

Pořízení F-35 díky masovosti výroby vychází plus minus stejně jako ostatní stroje. Zásadní rozdíl je v budování infrastruktury. F-35 vyžaduje výrazně vyšší bezpečnostní zabezpečení. Ale čáslavské

letišť bychom museli rekonstruovat, i kdybychom neměli žádné stíhací letectvo, protože máme vůči NATO tranzitní a hostitelskou roli.

Ano, je fér říci, že investice do infrastruktury by byly menší, kdybychom si ten letoun nepořídili, ale na druhou stranu to nenásobí cenu kontraktu. Druhá věc je životní cyklus letounu. Podle našich propočtů má F-35 dražší životní cyklus. Ale díky zvětšujícímu se počtu letounů se bude logistické zajištění, které je nejdražší, víc a víc dělit poměrově mezi všechny uživatele.

O kolik je dražší provoz F-35 než gripenů?

Zatím to vychází zhruba dvakrát. Je to ale kalkulace, protože zatím nemáme všechny informace a do podpisu je mít nebudeme. Letos v říjnu vláda rozhodne, zda smlouvu příští rok podepíšeme. A až do podpisu můžeme z toho kontraktu odstoupit.

Provoz bude sice zhruba dvakrát dražší, ale přináší nám to zcela jiné možnosti. I zde platí, že se vzrůstajícím počtem provozovaných letounů ve světě bude klesat cena nákladů na letovou hodinu.

Ptal jste se, zda si to stát naší velikosti může dovolit, a já říkám, že zcela jistě. Před dvaceti lety, kdy byla u vlády ČSSD, tak byla shoda, že se pořídí 24 letounů za tehdejších 60 miliard korun. Což znamená, že ta cena byla v poměru k tehdejší ekonomice skoro dvakrát vyšší, než nás vyjde systém F-35.

Česká armáda chce v Izraeli koupit i rakety dlouhého doletu

Domácí

Hlavní otázkou je, zda se armáda nedostane do pasti. Aby Česko nepořídilo drahý stroj, který v budoucnu nedokážeme financovat a bude tím trpět zbytek armády.

V tomto směru se chováme rozumně. Stejnou otázku jsme si samozřejmě také položili, protože je naprosto logická. Jestli je tu celospolečenský konsenzus napříč politickým spektrem, kromě

jedné strany (SPD – pozn. red.), na navýšení výdajů na obranu na dvě procenta HDP, tak můžeme zaručit, že s tím budeme hospodařit rozumně a že nepořídíme systém F-35, když bychom věděli, že už nebudou peníze na nic jiného.

A hlavně si musíme uvědomit, že se pohybujeme v jiném bezpečnostním prostředí než před pěti lety. Radši budu investovat dvě procenta do armády než mít konflikt. Odstrašující efekt systému F-35 v rámci celé Evropy je vyšší než současné roztržité síly Evropy. A ač chceme, nebo nechceme, tak globální hegemonie jednoho velkého hráče, tedy USA, končí. Vzdává význam Číny a Rusko chce hrát také svoji roli. Indie roste, což je pro nás v pořádku, protože to bude protiváha Číny. Úloha Evropy vůči Rusku musí narůst, protože nás Spojené státy nebudou přikrývat navždy. A Evropa je natolik bohatá, že by měla Rusko dokázat vyvažovat i bez USA.

F-35 mají své technické problémy s motory, s vystřelováním sedaček a podobně. V posledním roce ty závady přibývají. Není to podle vás problém?

Každý systém, ať to byla F-22, Eurofighter, nebo teď F-35, má závady, které musí odstraňovat. Mně se na tom naopak líbí, že je to celé transparentní a je to veřejná věc. V Americe je to pod drobnohledem, protože to stálo spoustu peněz. I gripeny měly problémy se sedačkami, eurofightery měly potíže před pár lety s motory.

Německo plánuje místo Super Hornetů koupit nejmodernější letadla F-35

Evropa

Takže to není poruchovější než jiné letouny?

F-35 je stejně poruchová jako všechny ostatní letouny. Čím víc bude ten stroj ve službě, tak bude těch závad méně. Potíže s motory jsou dány tím, že výrobce zvyšuje výpočetní kapacitu, aby ten stroj mohl

dělat tzv. multidoménové operace a být ve spojení se všemi hráči na bojišti. A aby motor uchlادili, tak zvýšili jeho výkon, stejně jako když načipujete motor auta, ale tím snížili životnost motoru.

Ale my bychom měli získat letouny tzv. bloku 4, které se začnou vyrábět v roce 2027, a u nich už budou motory upravené a problémy s chlazením mít nebudou. Proto je výhoda, že dostaneme stroje až v roce 2029, protože to stačí dovyvinout.

To stihnou vyrobit?

Určitě, ale vzhledem k tomu, že budeme muset na našich letounech nejdřív vycvičit piloty a techniky přímo v Americe, tak první letka přiletí po roce 2030.

Už je dohoda se Švédy, jestli nám pronajmou gripeny i po roce 2029, kdy ten pronájem má skončit? Abychom nedopadli jako Slovensko, které musíme nyní hlídat, protože dodávka F-16 se zpozdila.

Určitě o tom jednáme a jsme zodpovědní, abychom byli schopni ochránit naše nebe a plnit spojenecké závazky i v přechodovém období.

USA už nevadí dodávky F-16 na Ukrajinu. Pilotům stačí čtyři měsíce výcviku

---

Amerika

Uvažuje se o tom, že bychom gripeny odkoupili a létalo se se dvěma typy?

Švédská strana garantuje životnost letounů, které od nich máme pronajaté, do roku 2035. Uvidíme ale, jak dopadnou jednání.

Letouny F-35 už byly v akci v Izraeli a použili je i Američané. Jak se osvědčily?

Bojově nasazené byly jen v Izraeli. Asi se osvědčily, protože mise byla vždy splněna, ale Izraelci o podrobnostech mlčí. Američané jsou otevřenější a teď zveřejnili, že loni v únoru přelétali na východním křídle Aliance a díky senzorům, které mají, získali neuvěřitelný zdroj informací a mohli si nahrát válečné módy protivzdušné obrany Ruska.

Američané si tak mohli upřesnit své knihovny a zjistili i rozmístění prostředků. Je neuvěřitelné, že letoun velikosti stíhačky dokáže zjistit informace, jež zatím uměly získat jen drahé letouny AWACS nebo Rivet Joint.

Stíhačky pro Česko nejmíň za 100 miliard

Domácí